

„GIMINAIČIAI“

Jonas studijavo teisę. Viskas jam buvo įdomu. Neblogai sekėsi baudžiamoji teisė, baudžiamasis procesas ir kitos disciplinos. Bet labiausiai patiko kriminalistika. Buvo įdomu ieškoti rankų pėdsakų ir tirti juos. Įdomu buvo tirti trasologinius pėdsakus. Labai įdomu buvo ardyti įvairius ginklus ir tirti šūvio pėdsakus. Pagal šūvio pėdsakus galima spręsti, iš kokio atstumo šauta ir sužinoti daug kitų dalykų, svarbių nusikaltimui išaiškinti. Kriminalistikos paviljone jis pirmą kartą pamatė visrakčius ir sužinojo, kaip be raktų galima atrakinti spynas. Visos tos žinios jam buvo reikalingos dirbant kriminalistikos srityje, tačiau ir šiaip gyvenime labai pravertė. Mat, keliems savo pažįstamiems ir draugams, kurie buvo pametę raktus, padėjo atrakinti buto duris ir automobilį.

Kai Jonas baigė mokslus, prasidėjo kasdienybė. Bylos, nukentėjusieji, liudytojai, įtariamieji... Sunku. Suprato, kad tai ne jo sritis...

Netrukus Jonas pradėjo dirbti kriminalistinių tyrimų srityje. Gyvenimas staiga pasisuko kita vaga. Viskas nauja ir tuo pačiu jau žinoma, kažkur matyta ir girdėta. Prieš akis, kaip televizoriaus ekrane, praslinko vaikystėje skaityti ir sapnuose matyti vaizdai – rankų ir batų pėdsakai, kulkos, tūtelės, ginklai.

Pagaliau prasidėjo įdomus darbas! Pirmą sudėtingą įvykio vietos apžiūra. Pirmi tikri daktiloskopiniai tyrimai. Kokia atsakomybė?! Kokie įdomūs ir sudėtingi papiliarinių linijų raštų pėdsakai ant pirštų nagų falangų ir delnų bei ant basų kojų pirštų ir padų.

Laikas kaip upelis tekėjo sava vaga. Jonas tapo Daktiloskopinių tyrimų skyriaus viršininku. Naujas iššūkis, nauja atsakomybė – vadovauti irgi nelengvas užsiėmimas. Juolab, kad darbe reikia ne tik vadovauti, bet dar ir „vežti“ visą eilinio eksperto krūvį bei mokyti profesijos kitus.

Nutikdavo daug įvairių atsitikimų ir keistų sutapimų – daugelio iš jų nerasi net žymių rašytojų detektyvuose.

Kartą Jonui paskambino Petras, Kriminalinės policijos skyriaus viršininkas. Jonas ir Petras buvo bendrapavardžiai. Kartais kolegos juokaudavo, pamatę juos kartu: „Va, broliai eina“.

Petras pasiguodė, kad jo darbuotojai niekaip negali pagauti vagišiaus, kuris jau daugiau negu mėnesį „švarino“ butus. Jis jau buvo apvogęs nemažiau šešių butų. Darbuotojai, tiriantys tuos nusikaltimus, nustatė, kad visos vagystės – to paties vagišiaus darbas, – vienodo „braižo“. Į patalpas buvo patenkama tuo pačiu būdu ir vagiami panašios rūšies, gana specifiniai, daiktai.

Jonas sutiko padėti. Petras patikino, kad Daktiloskopinių tyrimų skyriui jau yra pateikti rankų pėdsakai, paimti iš keturių butų, kuriuose greičiausiai darbavosi tas jų nepagaunamas vagišius. Jonas patikrino tyrimams pateiktą medžiagų sąrašą. Rado visas keturias užduotis. Dar nė viena nebuvo pradėta. Apie tai Jonas pranešė Petrai.

Kolega nuliūdo ir primygtinai prašė kuo greičiau padėti nustatyti vagišių, nes jie niekaip negali jo pagauti, o žmonės kenčia nuo ilgapirščio. Iki darbo pabaigos buvo likusi vos valanda, vargu, ar ekspertai suspėtų. Tačiau Petras „maldavo“ pagalbos. Jonas sutiko ir pajaukavo, kaip savo bendrapavardžiui nepadėsi, – būtinai padės.

Visi ekspertai turėjo daug ir skubaus darbo, todėl Jonas nutarė visus keturis tyrimus atlikti pats. Vienoje medžiagoje – trys pėdsakai. Gerai. Kitoje – aštuoni. Trečioje – dvylika. Ketvirtoje – dvidešimt penki. Daug. Na, nieko nepadarysi... Ir ėmėsi darbo.

Fotografavimo paviljone užtruko keturiasdešimt penkias minutes. Su pėdsakais užtruko ilgiau. Reikėjo pagerinti jų kokybę, atskirti tinkamus nuo netinkamų. Darbo daug, o jau vėlus vakaras, akys pavargusios. Pagaliau nusprendė, kad reikia pripažinti tinkamais dvidešimt devynis rankų pirštų ir delnų pėdsakus.

Laukė naujas etapas: reikėjo sulyginti tarpusavyje rankų pėdsakus iš visų keturių įvykių vietų, kad galima būtų nuspręsti, ar visose vietose lankėsi vienas ir tas pats asmuo ir paliko savo pėdsakus.

Prasidėjo dar vienas įtempto darbo etapas. Valio! – vienas piršto pėdsakas dviejose įvykių vietose. Valio, valio, valio! Dar trys to paties asmens pėdsakai. Na ir pasisekė! Keturi rankų pirštų pėdsakai trijose įvykių vietose, palikti vieno ir to paties asmens. Visą nuovargį kaip ranka nuėmė. Petras buvo teisus – akivaizdi vagysčių serija.

Jonas nurimo, atsipalaidavo, nors nuovargis ir darė savo. Liko dar vienas darbas. Reikėjo kompiuteriu patikrinti rankų pėdsakus Automatizuotos daktiloskopinės identifikacinės sistemos (ADIS) duomenų bazėje. Nusprendė iš pradžių tikrinti tuos keturis, kurie tikrai palikti vieno asmens. Valio! – sutapimas... Dešinės rankos smilius. Jonas skaitė įtariamojo anketinius duomenis ir netikėjo savo akimis. Bendrapavardis! Dar ir dar kartą perskaitė – negali būti. Nepatikėjo... Pažiūrėjęs asmens kortelės numerį, nuėjo į ADIS kabinetą ir paėmė iš kartotekos daktiloskopinę kortelę. Grįžo į savo kabinetą. Tikrai bendrapavardis!

Jau buvo vėlu, beveik vidurnaktis. Paskambino komisarui Petru. Petras greitai atsiliepė, laukė to skambučio.. Tikėjosi išgirsti teigiamą išvadą. Jonas muistėsi, delsė atsakyti... Paskui, tiesiai šviesiai, aišku „juokaudamas“, pasakė, kad tas vagystes įvykdęs asmuo – Petro brolis. Petras nusijuokė, jis turįs tik seserį. Tada Jonas jam ir pasakė, kad vagišius – jų abiejų bendrapavardis. Telefono ragelyje kurį laiką buvo tylu, paskui pasigirdo juokas. Išsidirbinėji!

Taigi – komisaras Petras paskambino komisarui Jonui, o Jonas nustatė vagišių su ta pačia pavarde, kaip Petro ir Jono. Įdomus ir neįtikėtinas sutapimas... Kitą dieną abu komisarai susitiko kavinėje. Užsisakė po 50 gramų geriausio konjako, koks tik ten buvo. Mokėjo Petras. Išgėrę po taurelę abu dar trupučiuką pasėdėjo, pašnekėjo, bet greitai išsiskyrė... Laukė nauji darbai.

Nuo to laiko Jonas ir Petras tapo gerais draugais. Dar ilgai policijos padaliniuose su įvairiomis interpretacijomis buvo pasakojama istorija apie bendrapavardžius – „giminaičius“.

Vytautas Grudzinskas, Literatūros fakulteto klausytojas